

Det Norske Arbeiderpartis prinsipielle program 1933

Det norske Arbeiderparti, som er det politiske organ for den norske arbeiderklasse, setter sig som mål å avskaffe den kapitalistiske utbytning og bygge op et socialistisk, et klasseløst samfund, styrt av håndens og åndens arbeidere.

For å nå dette mål ser partiet det som en hovedoppgave å vinne det arbeidende folk for det socialistiske grunnsynet, samle og organisere hele arbeiderklassen i landet, vekke dens vilje til selvheldelse og dyktiggjøre hele klassen som utgjør det store flertall, til å føre sin historiske kamp for den sociale revolusjon frem til full seier.

Partiet som bygger på marxismen og de erfaringer som er vunnet gjennom kamper i Norge og andre land, fastslår sitt syn på utviklingen og de veier partiet vil følge for å nå frem til et socialistisk samfund, i følgende punkter:

I.

1. Det er endringene i de økonomiske forhold som er bestemmende for utviklingen på alle samfundets områder. Nye driftsformer og nye eiendomsforhold trekker efter sig en hel omformning av de sociale, politiske og kulturelle forhold i samfundet. Den måten Staten er bygget op på, dens virksomhet og dens lover er en avspeiling av de økonomiske maktforhold som råder.
2. Landet vårt har allerede i flere mannsaldrer vært med i den almindelige kapitalistiske utvikling. De økonomiske og sociale foreteelser som særmerker alle kapitalistiske stater, finner vi også hos oss. Årsaken til den urettferdige fordeling av samfundsgodene er at en klasse eier og råder over produksjonsmidlene, mens det er en annen som utfører det produktive arbeidet. Lønnsarbeiderne må derfor skaffe sig utkomme ved å selge sin arbeidskraft til dem som eier produksjonsmidlene. Disse får således anledning til å utnytte de eiendomsløse ved at den eiende klassen tilvender sig den merverdi arbeiderne skaper. Dette er en grunnårsak til klassekampen.
3. Den moderne samfundshusholdning har også dratt bønder og fiskere inn under kapitalens herredømme, ved at den velorganiserte kapitalmakt tilegner sig den reelle makt over deres jord og produksjonsmidler, så de gjennom rentesystemet må skatte til den passive kapital, og de får heller ikke den fulle verdi for sine produkter. Bønder og fiskere blir derfor nødt til å verne sine interesser og føre kamp mot kapitalveldet, side om side med lønnsarbeiderne. Klassekampen brer sig til alle områder innen det økonomiske liv, og hele folket er nødt til å treffe sin avgjørelse i den store striden mellom arbeidermakt og kapitalmakt.
4. De kapitalistiske storvirksomheter i bankverden, industri og handel slår sig sammen i truster og karteller, i arbeidsgiverforeninger, og disse makter kjemper samlet for sine profittinteresser. I de økonomiske virksomheter går rasjonaliseringsprosessen sin gang, og utbytningen av arbeiderklassen øker, fordi de nye maskiner og den bedre teknikk vesentlig tjener til å øke kapitalistenes utbytte og ikke kommer det arbeidende folk til gode i form av kortere arbeidstid eller høyere lønninger. Derfor skaper rasjonaliseringen en omfattende arbeidsledighet, svekker massenes kjøpeevne og fører samfundet op i veldige kriser. Store finansselskaper strekker sig utover landegrensene og legger under sig stadig større deler av produksjon og omsetning. Gjennom selskaper som bare har til formål å eie aktier og obligasjoner i andre selskaper, gjennom kontrollselskaper og finansinstitutter samler makten over næringslivet sig på stadig ferre hender. Disse selskaper driver ingen produktiv

virksomhet, men deres papirkapital suger renter ut av det produktive næringslivet som med dette blir pålagt nye byrder. Finanskapitalen får derved et stadig sterkere strupetak på de produktive virksomheter. Den organiserte kapitalmakt behersker landets næringsliv og utnytter de offentlige organer og statsapparatet i sin tjeneste.

5. Typisk for det kapitalistiske produksjonssystemet er at produksjonens formål ikke først og fremst er å skaffe til veie de forbruksgoder folket behøver, men å skaffe vinning for enkeltmenn. Jakten etter den størst mulige profitt driver kapitalistene til stadig å utvide og modernisere produksjonsapparatet. Og da samfundet ikke har ledelsen av produksjonen, blir denne planløs. Denne planløshet sammen med den ulike fordeling av produksjonens utbytte, fører nødvendigvis til periodiske kriser.

Den nu pågående krise er ikke bare den mest omfattende, hardeste og langvarigste verden hittil har sett, men den er også av en særlig og historisk betydningsfull karakter. Verdenskrisen gjør det klart at den kapitalistiske produksjonsordning ikke lenger kan tilfredsstillende samfundets behov og står stengende i veien for videre utvikling. Erfaringen viser stadig tydeligere at innenfor det kapitalistiske systems ramme er det ikke mulig å finne noen for det arbeidende folk tilfredsstillende løsning. Kapitalismen står maktesløs likeoverfor den krise den selv har fremkalt. Fortsatt økonomisk og sosial fremgang er betinget av at arbeiderklassen overtar samfundsmakten, avskaffer det kapitalistiske samfundssystem og reorganiserer næringslivet på et planmessig, socialistisk grunnlag.

6. Den økonomiske utvikling har gjort næringslivet modent for sosialisering og lettet overgangen til socialismen ved at privatkapitalismen erstattes av den organiserte kapitalisme og statskapitalismen. Ledelsen av og kontrollen med hele industrigrene er idag konsentrert på noen få kapitalisters hender, således at samfundet kan tre i deres sted og lede produksjonen ut fra hensynet til det almene vel. Samtidig griper stat og kommuner i stadig stigende grad direkte regulerende inn i det økonomiske liv og driver selv økonomisk virksomhet.

Det norske Arbeiderparti vil arbeide for å utvikle statens egen næringsdrift og for å øke dens kontroll med den organiserte kapitalisme, med truster og karteller.

Men i en kapitalistisk stat vil statskapitalismen bli utnyttet til fordel for borgerskapet.

Det er først når arbeiderklassen erobrer samfundsmakten at staten kan gjennomføre en samfundsmessig ledelse av det økonomiske liv. Et arbeiderstyre kan da, særlig på det økonomiske og industrielle felt bygge videre på den statskapitalisme, som har utviklet sig under det borgerlige styre.

II.

1. Under sin utvikling har kapitalismen selv reist de krefter som vil fullføre undergangen for det kapitalistiske systemet. Kapitalveldet som tvinger lønnsarbeiderne i industrien til direkte å frembringe merverdi for sig, og som i den kapitalistiske samfundshusholdning også utsuger bønder og fiskere, søker å påtvinge det hele folk sin vilje og fastholde det i sitt jerngrep. Men denne undertrykkelse tvinger samtidig det arbeidende folk til å slutte sig sammen og skape sig sterke økonomiske, politiske og kulturelle organisasjoner som kan ta kampen op over den hele frontlinje mot kapitalveldet.
2. Det norske Arbeiderparti som er fremgått av denne utvikling vil ved sitt opplysnings- og organisasjonsarbeide dyktiggjøre arbeiderklassen til både å forsvare sine dagsinteresser og føre kampen helt frem inntil det arbeidende folk er blitt herre over naturherligheter og

arbeidsmidler og fri for den kapitalistiske utbytning. Dette frigjørelsesarbeide må være arbeiderklassens eget verk.

3. Det er arbeidernes egne organisasjoner som er grunnlaget for det arbeidende folks frigjørelseskamp. Det er gjennom sine organisasjoner at arbeiderklassen styrker og utvider sine maktposisjoner og skaper forutsetningen for det endelig maktgjennembrudd. Mulighetene for seier forbinder arbeiderne med sine organisasjoner, som også må danne kjernen i oppbyggingen av det nye samfund.
4. I samarbeide med arbeidernes økonomiske og kooperative sammenslutninger, gjennom det parlamentariske og kommunale arbeide kjemper partiet mot reaksjonen og for alle tiltak som virkelig bedrer det arbeidende folks livsvilkår. Men samtidig skal arbeiderrepresentantene klart fremholde de prinsipielle krav og de mål partiet har satt sig og påvise hvorledes de borgerlige partier gjør tjeneste som kapitalmaktens redskaper. Ved en fast, rettlinjert parlamentarisk politikk, hvor representantene står ansvarlig like overfor arbeidernes organisasjoner, skal skillelinjene trekkes greie og klare mellom borgerpartiene og Arbeiderpartiet.
5. Enkelte sociale reformer kan ikke avskaffe kapitalismen. De goder arbeiderklassen kan vinne i borgersamfundet er ikke mange, og de er lette å miste igjen. Arbeiderklassen må derfor ikke bare bruke sine krefter for å opnå disse forbedringer, men må sette alt inn på å vinne samfundsmakten og bygge op et socialistisk samfund. Dette er den viktigste opgave for partiet. I all sin virksomhet, i agitasjons- og opplysningsarbeidet, ved masseaksjoner og i det parlamentariske arbeide må partiet ha dette mål for øie.

III.

1. I sin virksomhet ønsker partiet å bruke organisatoriske, økonomiske og politiske kampmidler og undgå vold. Men borgerskapet vil ikke frivillig gi makten og sine privilegier fra sig. De kapitalistiske klasseorganisasjoner og den borgerlige stats militærvesen er fortrinnsvis organisert for å benyttes mot arbeiderklassen.
Efter hvert som den organiserte arbeiderklasse vinner større makt og det endelige maktgjennembrudd nærmer sig, blir den politiske kamp kvassere. Finans- og arbeidsgiverveldet prøver å styrke sin maktstilling ved å tvinge frem særlover og ved ekstraordinære forholdsregler stenge veien for den fremadtrengende arbeiderklasse og bryte arbeidernes organisasjoner ned. Det borgerlige demokratis garantier taper mer og mer av sin verdi. Erfaring viser at borgerskapet bryter både lover og grunnlover når det gjelder å knuse arbeiderorganisasjonene og innføre det militaristiske og fascistiske voldsdiktatur - alt for å verne og utvide kapitalveldets maktstilling og holde det arbeidende folk varig nede. Fascismen eller den såkalte nasjonalsocialisme appellerer også til de lag innen det arbeidende folk som lider mest under arbeidsløshet og annen nød som den kapitalistiske krise skaper.
2. Det norske Arbeiderparti vil møte denne fare fra de reaksjonære kreftene i samfundet ved øket agitasjons- og opplysningsarbeide og ved forslag om praktiske rådbøter til avhjelp av krisen. Arbeiderorganisasjonene må sette sig i vernedyktig stand og arbeiderbevegelsen må gjøre sig klar til å bruke hele sin organisasjonsmessige makt til å slå reaksjonens angrep tilbake, bekjempe borgerstatens militarisme og de private kapitalistiske kampforganisasjoner som vil hindre arbeiderklassen i dens fremmarsj. I den overgangsperiode da den avgjørende

kamp om makten pågår, er partiet forberedt på å bruke alle de midler arbeiderklassen rår over for å bryte ned motstanden fra borgerskapet og grunnlegge det socialistiske opbyggingsarbeide.

3. Det er arbeidermaktens oppgave snarest mulig å gjennomføre nye og betryggende former for økonomisk organisasjon, grunnlagt på fullt industrielt demokrati og med gjennomført arbeiderkontroll av bedriftene og industriene. Herunder er de gamle statsorganer helt utilstrekkelige. På arbeidslivets grunn må derfor arbeidere, bønder og fiskere i forening skape de økonomiske og forfatningsmessige organer som svarer til den nye tid, de nye oppgaver og arbeidsfolkets behov, og som gir plass både for massenes aktive innsats og for personlig initiativ og ansvarfølelse.

IV.

1. Kampen mellom finans- og arbeidsgiverveldet på den ene side og det arbeidende folk på den andre, eller mellom kapitalisme og sosialisme, går i nutiden sin gang i alle kapitalistiske land. Fremgang eller tap for arbeidermakten i et land virker inn på arbeidernes stilling i de andre land. Partiet følger derfor den russiske arbeiderklassens forsøk på å bygge op et socialistisk samfund med den største oppmerksomhet. Da sovjetmaktens nederlag vilde være et nederlag for hele verdens arbeiderklasse, vil partiet bekjempe all kapitalistisk blokade-, invasjons- og sabotasjepolitikk like overfor det nye samfund. Partiet vil støtte den russiske arbeiderklasse i dens opbyggingsarbeide og søke å utvide de kulturelle og økonomiske forbindelser med Sovjetsamveldet, men vil samtidig fremheve at vi må bygge på de historiske, økonomiske og sociale forutsetninger som er til stede her i landet.
2. For arbeiderklassen er internasjonal samling likesånødvendig som nasjonal samling. Partiet vil derfor av all kraft arbeide for internasjonal arbeidersamling på klassekampens grunn.
3. Mellom nasjonene har kapitalismen og militarismen ført til utrygghet og krig, og vil føre til nye katastrofer. Den skjerpede konkurransekamp og de tallrike økonomiske konflikter mellom de imperialistiske makter truer stadig med å ende i en ny verdenskrig, ennu mer ødeleggende enn den foregående. For å minske krigsfaren kjemper partiet for fullstendig nasjonal og internasjonal avrustning.

Men bare socialismen kan ved å avskaffe utbytning og profitt som grunnleggende prinsipp for forholdet mellom mennesker og nasjoner, sikre varig gode forhold mellom landene og trygge hele menneskehetens og verdenskulturens fortsatte eksistens og videre utvikling.

Det norske Arbeiderparti kjemper for samforståelse og fred og for et verdensforbund av de socialistiske samfund.